

Правові аспекти взаємодії громадських організацій з органами місцевого самоврядування

Турій О. В., Національна академія державного управління при Президентові України

В статті розглянуто основні нормативно-правові акти, що визначають процедурні аспекти взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями. Особливу увагу приділено висвітленню міжнародних актів, що ратифіковані Україною та регулюють питання такої співпраці. У статті висвітлено залежність розвитку місцевого самоврядування від громадянської й політичної активності населення. Проведено детальне дослідження проблем у взаємовідносинах місцевого самоврядування з громадянами, об'єднаннями громадян, ЗМІ та іншими інститутами громадянського суспільства, сформульовано пропозиції щодо вдосконалення вирішення визначених проблем. В результаті проведення дослідження автор дійшов висновку, що основною проблемою на шляху демократизації національного законодавства України є неактивна та неефективна участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Європейська конвенція з прав людини визначає, що держава повинна забезпечувати громадянам право брати участь в управлінні державними справами з метою створення демократичного та правового суспільства, разом із тим не існує визначених законодавством механізмів такої участі. Дослідження існуючої в Україні нормативно-правової бази забезпечення основоположних правових гарантій участі громадян у виробленні та реалізації управлінських рішень органами місцевого самоврядування доводить, що не лише не деталізовані такі гарантії, а й жоден чинний нормативно-правовий акт не встановлює чітких процедур щодо забезпечення прав громадян з боку органів місцевого самоврядування інформацією стосовно обговорюваних та регламентованих цими органами питань, прийнятих нормативних актів, проектів та механізмів прийняття значимих для суспільства рішень. Стаття містить низку конкретних пропозицій щодо вирішення проблем формування основ співпраці органів місцевого самоврядування, правової регламентації контрольної та наглядової діяльності в сфері місцевого самоврядування, розв'язання конфліктів між суб'єктами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, удосконалення правового регулювання відповідальності за недотримання законодавства щодо співпраці громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування.

Ключові слова: *місцеве самоврядування; народовладдя; громадянське суспільство; територіальна громада; органи місцевого самоврядування; держава; інститути громадянського суспільства; юридична відповідальність; правове регулювання*

Legal aspects of interaction of public organizations with local self-government bodies

Turiy O. V., National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

The article deals with the basic legal acts defining the procedural aspects of the interaction of local self-government bodies with non-governmental organizations. Particular attention is paid to the coverage of international acts ratified by Ukraine and regulates the issues of such cooperation. The article highlights the dependence of the development of local self-government on the civil and political activity of the population. A detailed study of problems in the relationship of local self-government with citizens, associations of citizens, mass media and other civil society institutions has been formulated, proposals have been formulated to improve the solution of identified problems. As a result of the research, the author concluded that the main problem on the way of democratization of the national legislation of Ukraine is the inactive and ineffective participation of the public in the formation and implementation of state policy. The European Convention on Human Rights determines that the state must ensure the right of citizens to participate in the management of public affairs in order to establish a democratic and legal society, however, there are no mechanisms established by law for such participation. Investigation of the existing regulatory framework in Ukraine to ensure basic legal guarantees of citizens' participation in the development and implementation of management decisions by local self-government bodies proves that not only these guarantees are not detailed, but also none of the existing normative acts establish clear procedures for ensuring the rights of citizens from the bodies of local self-government information regarding the issues discussed and regulated by

these bodies, adopted regulatory acts, projects and mechanisms for the adoption of achymyh decisions for society. The article contains a number of concrete proposals for solving the problems of forming the basis of cooperation between local self-government bodies, the legal regulation of control and supervision activities in the field of local self-government, conflict resolution between local self-government bodies and civil society organizations, improvement of legal regulation of liability for non-compliance with legislation on civil cooperation society with local self-government bodies.

Keywords: *local self-government; democracy; civil society; territorial community; local self-government bodies; state; civil society institutions; legal responsibility; legal regulation*

Правовые аспекты взаимодействия общественных организаций с органами местного самоуправления

Турій О. В., Національна академія державного управління при Президенті України

В статье рассмотрены основные нормативно-правовые акты, определяющие процедурные аспекты взаимодействия органов местного самоуправления с общественными организациями. Особое внимание уделено освещению международных актов, ратифицированных Украиной и регулирующих вопросы такого сотрудничества. В статье освещены зависимость развития местного самоуправления от гражданской и политической активности населения. Проведено детальное исследование проблем во взаимоотношениях местного самоуправления с гражданами, объединениями граждан, СМИ и другими институтами гражданского общества, сформулированы предложения по совершенствованию решения определенных проблем. В результате проведения исследования автор пришел к выводу, что основной проблемой на пути демократизации национального законодательства Украины является неактивное и неэффективное участие общественности в формировании и реализации государственной политики. Европейская конвенция по правам человека определяет, что государство должно обеспечивать гражданам право принимать участие в управлении государственными делами с целью создания демократического и правового общества, вместе с тем не существует определенных законодательством механизмов такого участия. Исследование существующей в Украине нормативно-правовой базы обеспечения основных правовых гарантий участия граждан в выработке и реализации управленческих решений органами местного самоуправления доказывает, что не только не детализированы такие гарантии, но и ни один действующий нормативно-правовой акт не устанавливает четких процедур по обеспечению прав граждан с стороны органов местного самоуправления информацией о обсуждаемых и регламентированных этими органами вопросов, принятых нормативных актов, проектов и механизмов принятия значимых для общества решений. Статья содержит ряд конкретных предложений по решению проблем формирования основ сотрудничества органов местного самоуправления, правовой регламентации контрольной и надзорной деятельности в сфере местного самоуправления, решение конфликтов между субъектами местного самоуправления и общественными организациями, совершенствование правового регулирования ответственности за несоблюдение законодательства о сотрудничестве гражданского общества с органами местного самоуправления.

Ключевые слова: *местное самоуправление; народовластие; гражданское общество; территориальная община; органы местного самоуправления; государство; институты гражданского общества; юридическая ответственность; правовое регулирование*

Постановка проблеми

Концепція взаєморозуміння та ефективної співпраці між органами місцевої влади та громадянським суспільством в розробці, реалізації та моніторингу як загальнодержавної, так і місцевої політики, яка знаходиться в колі прямих інтересів суспільного блага, є однією з основних характеристик сучасної демократичної та розвиненої держави, яка стоїть на службі своїх громадян. Протягом

останніх років було проведено всебічну оцінку ролей та функцій організацій громадянського суспільства в європейських державах, включаючи Україну. Уряди переглянули свої відносини з громадянським суспільством з метою забезпечення більш ефективної участі громадськості в процесі прийняття рішень та удосконалення державної та місцевої політики у сфері надання соціальних послуг у багатьох інших галузях.

Враховуючи значне підвищення ролі громадянського суспільства в абсолютній більшості сфер діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, очевидну потребу налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства, передусім із питань забезпечення прав і свобод людини і громадянина, реформування суспільних відносин у різних сферах, актуальність досліджуваного питання не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Наукові підходи щодо розвитку громадянського суспільства в Україні, ролі в цьому процесі взаємодії органів влади та недержавних організацій відображені в публікаціях ряду дослідників, таких як: В. Бульби, А. Волошина, Л. Гонюкової, В. Купрія, М. Логунової, М. Пірен, В. Ребкало, В. Рубцова, С. Телешуна, В. Тертички та ін. Відчувається нагальна потреба наукового дослідження правового регулювання механізмів взаємодії та співпраці громадських організацій з органами місцевого самоврядування, однак у науковій літературі поки що не спостерігається інтересу до цієї проблеми.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі вивченої нормативно-правової бази висвітлити суть, напрями, проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій, показати їх роль у проведенні реформ.

Виклад основного матеріалу

Становлення ефективної взаємодії між організаціями громадянського суспільства та державними інституціями напряму залежить від якісних змін моделі державного управління в Україні, серед яких децентралізація, послаблення неефективних адміністративно-командних і суто регулятивних методів тощо [2, с.7].

Правовою основою взаємодії громадських організацій з органами місцевого самоврядування у будь-якій демократичній країні є Конституція як основний закон держави, міжнародне законодавство належним чином ратифіковане та адаптоване в національному законодавстві та національне зако-

нодавство. Основною проблемою на шляху демократизації національного законодавства України є участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Європейська конвенція з прав людини [4] визначає, що держава повинна забезпечувати громадянам право брати участь в управлінні державними справами з метою створення демократичного та правового суспільства. Побудова розвиненої демократії, свободи та відповідальних взаємовідносин між владою та суспільством можливі лише за умов дієвого впливу механізмів стримування і противаг [3, с. 143-144].

Система зв'язків із громадськістю, що є невід'ємною складовою діяльності органів державного управління у демократичних країнах, насамперед у країнах – членах Ради Європи, забезпечує дієву взаємодію рівноправних і взаємозалежних суб'єктів суспільного життя.

Активна взаємодія між органами влади і громадянами повинна існувати в усіх сферах суспільного життя, особливого значення така взаємодія набуває на регіональному та локальному рівнях. Участь громадян у виробленні політичного курсу, управлінні державою на демократичних засадах через встановлені законом форми безпосереднього співробітництва, а також через дозволену законом діяльність громадських організацій, незалежний нагляд за діяльністю органів управління як основи механізмів стримувань і противаг неможлива без забезпечення вільного доступу до інформації та публічного обговорення діяльності і рішень місцевої та державної влади [26].

Надзвичайно важливу роль розвитку співпраці громадських організацій з органами місцевого самоврядування відіграють міжнародні документи ратифіковані Україною. Так, гласність у роботі органів державного управління та місцевого самоврядування є обов'язковою вимогою, відповідно до нормативних документів Парламентської Асамблеї Ради Європи, з метою розбудови правової, демократичної, суверенної держави є не лише умовою виконання рекомендацій Ради Європи, а й необхідною запорукою успіху на сучасному етапі державного будівництва.

Протягом усього періоду членства України в Раді Європи на рівні державної, а вже потім і місцевої влади, на законодавчому рівні почали виникати і поступово впроваджуватися в життя механізми залучення громадськості до вироблення та реалізації відкритої та прозорої державної політики.

Право мешканців міст брати участь у прийнятті рішень, що стосуються їх власного розвитку та розвитку міст, де вони проживають, закріплено на міжнародному та національному рівнях. Так, Віденська декларація ООН «Декларація про право на розвиток» 1990 р. визнає, що людина є основним суб'єктом процесу розвитку і повинна бути активним учасником та вигодонабувачем права на розвиток. В Європейській декларації прав міст, ухваленій Постійною конференцією місцевих і регіональних органів влади Європи (CLRAE) Ради Європи 1992 р. [1], декларується, що мешканці європейських міст, усвідомлюючи свою відповідальність за стан міст, виявляють солідарність і беруть на себе зобов'язання домагатися забезпечення усім мешканцям міст рівних прав на правову безпеку, екологічну безпеку, можливість знайти роботу і цим забезпечити свою особисту фінансову самостійність, житло, безпечний рух транспорту, охорону здоров'я, спорт і дозвілля, можливість займатися різноманітними культурними і творчими видами діяльності, мирне співіснування різноманітних культурних, етнічних і релігійних громад, якісню архітектуру, гармонійне життя, власне політичне життя, економічний розвиток, гармонійний розвиток (коли місцева влада прагне досягти рівноваги між економічним розвитком і охороною навколишнього середовища), широкий асортимент товарів і послуг, раціональне використання природних ресурсів, співробітництво між містами, фінансову забезпеченість, рівноправність усіх мешканців незалежно від статі, віку, релігії, матеріального і політичного становища, фізичних або психічних недоліків.

Процеси модернізації системи локального управління в різних країнах, а також в таких об'єднаннях, як Європейський Союз демонструють актуальність необхідності більшої прозорості та підзвітності влади,

а, отже, вимагають запровадження різних форм представництва і участі в громадському житті. Традиційно влада йде більше на залучення громадськості в таких сферах, як охорона навколишнього середовища, охорона здоров'я, захист прав споживачів. Проте все частіше громадяни вимагають посилення своєї участі в традиційно закритих сферах, як зовнішня політика, бюджет і т.п. [6, с.17]

Залучення громадян у процесі прийняття рішень дозволяє органам місцевого самоврядування застосовувати нові джерела ідей, інформації і ресурсів для розробки варіантів рішень, політики. Ключовими елементами успіху в залученні громадян у формування суспільної (місцевої) політики є: інформування громади, консультації з експертами, що представляють громадськість, участь громадськості у процесі прийняття рішень.

Необхідність залучення громадян місцевою владою до окремих елементів управління населеним пунктом прямо зазначено в конституції, законах та нормативних актах європейських країн, рішеннях органів місцевого самоврядування. Адже не підлягає сумніву той факт, що переважна більшість проблемних ситуацій, які впливають на життєдіяльність окремого громадянина, громади села, селища чи міста, торкаються питань, які частково чи повністю лежать в межах компетенції місцевого самоврядування [8, с. 8].

Чинна Конституція України гарантує громадянам достатньо широкі права та можливості участі в різних формах у процесі прийняття рішень органами державного управління України (ст. 5, 36, 38, 40, 55, 69) [5]. Проте в Конституції України, як і в інших нормативно-правових актах, не виписано чіткі механізми для реального забезпечення проголошених прав і що найважливіше, законодавством України не встановлено невідворотного покарання за невиконання проголошених Конституцією норм.

Дослідження існуючої нормативно-правової бази забезпечення основоположних правових гарантій участі громадян у виробленні та реалізації управлінських рішень органами місцевого самоврядування за період незалежності України доводить, що

не лише не деталізовані такі гарантії, а й жоден чинний нормативно-правовий акт не встановлює чітких процедур щодо забезпечення прав громадян з боку органів місцевого самоврядування інформацією стосовно обговорюваних та регламентованих цими органами питань, прийнятих нормативних актів, проектів та механізмів прийняття значимих для суспільства рішень.

Реалізація гарантованого Конституцією України принципу гласності передбачає необхідність встановлення та підтримки тісного зв'язку органів місцевого самоврядування із суспільством, громадянами, громадськими організаціями, реалізація та гарантування ефективного громадського контролю за діяльністю органів влади, налагодження прозорості функціонування органів місцевого самоврядування як у фінансових питаннях, так і в процедурах прийняття рішень загалом.

Запровадження співпраці інститутів громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування на сьогодні визначено низкою нормативно-правових актів. Зокрема:

- Законами України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [11], «Про статус депутатів місцевих рад» [22], «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування» [19], «Про засади державної регіональної політики» [14], «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [13], «Про співробітництво територіальних громад» [21], «Про місцеве самоврядування» [15], «Про органи самоорганізації населення» [18], «Про місцеві вибори» [16], «Про службу в органах місцевого самоврядування» [20] тощо;

- актами Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [10], постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [9] тощо.

Надзвичайно важливим кроком у напрямі співпраці органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства після досить тривалого періоду розробки та обговорення стало підписання Президентом України Указу від 26 лютого 2016 року № 68 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» [25]. Цим правовим актом Глава держави затвердив Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки.

Нова Стратегія увібрала в себе кращі напрацювання вітчизняних фахівців із державних наукових установ і закладів, незалежних аналітичних центрів та громадських експертів. Разом із тим цілком зрозумілим є те, що Стратегією завдання можуть бути виконані лише за умови рівноправної та ефективної взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування та організаціями громадянського суспільства.

Саме для цього згаданим Указом утворено Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства як консультативно-дорадчий орган при Президентові України. Також ведеться робота щодо створення Національного фонду сприяння розвитку громадянського суспільства. Створення такого фонду передбачено Стратегією як механізм цільової підтримки фінансування інституційного та організаційного розвитку організацій громадянського суспільства та інфраструктурних проектів на конкурсних засадах. Тим самим передбачається, що Національний фонд буде інструментом для виконання зобов'язань держави щодо створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства в Україні [2, с. 5].

Основним законодавчим актом, що регулює та легалізує діяльність більшості організацій громадянського суспільства, є Закон України «Про громадські об'єднання» [12], який поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення діяльності громадських об'єднань в Україні. Положення попереднього Закону України «Про об'єднання громадян», який регулював діяльність громадських об'єднань у період до 2013 року, були визнані недемократичними Європейським судом з прав людини у 2008 році. Європей-

ський суд визначив, що Закон України «Про об'єднання громадян» є доволі нечітким і не прогнозованим щодо його реалізації та залишає достатньо можливостей для органу влади на власний розсуд приймати рішення щодо реєстрації громадської організації. Необхідність прийняття Закону України «Про громадські об'єднання» також була зумовлена рекомендацією Парламентської Асамблеї Ради Європи, що була викладена у Резолюції ПАРЕ 1755 (2010) «Функціонування демократичних інституцій в Україні» [23], відповідно до якої ПАРЕ зверталась із проханням прискорити ухвалення нового закону про громадські організації в Україні для усунення недоліків існуючого законодавства про недержавні організації.

Закон України «Про громадські об'єднання» визначає порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань. Разом із тим, відповідно до ч. 2 ст. 2, дія цього Закону не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення: політичних партій; релігійних організацій; невідприємницьких товариств, що утворюються актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування; асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань; саморегулювальних організацій, організацій, які здійснюють професійне самоврядування; невідприємницьких товариств (які не є громадськими об'єднаннями), утворених на підставі інших законів. Ключовими нововведеннями Закону «Про громадські об'єднання» стали норми щодо:

- надання юридичним особам права об'єднуватися для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів;
- спрощення державної реєстрації громадських об'єднань;
- приведення положень щодо контролю за діяльністю громадських об'єднань до європейських стандартів;
- спрощення ведення господарської діяльності для реалізації статутних завдань, яке дозволило громадським об'єднанням

здійснювати підприємницьку діяльність для досягнення статутних цілей.

Законом дано визначення громадського об'єднання як добровільного об'єднання фізичних та (або) юридичних осіб для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Введення терміну «громадське об'єднання» відповідає положенням Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі [7] та Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі [24] щодо надання можливості виступати засновниками громадських об'єднань юридичним особам приватного права – так зване вторинне право на свободу об'єднання (через створення інших юридичних осіб та колективне членство) [2, с. 17-18].

Абсолютна більшість законів України, що регулюють діяльність того чи іншого типу громадських організацій, прямо передбачають право таких об'єднань брати участь у формуванні державної політики. Так, наприклад, стаття 8 Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» [17] встановлює, що молодіжні та дитячі громадські організації залучаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування до розроблення і обговорення проектів рішень з питань державної політики щодо дітей та молоді. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування – ініціатори розроблення державної цільової програми розміщують на своєму офіційному веб-сайті проекти концепцій державних цільових програм, які стосуються дітей та молоді, а також розглядають пропозиції до них від молодіжних та дитячих громадських організацій у порядку, визначеному законом.

Також громадяни самостійно або через громадські організації можуть брати участь у консультаціях щодо формування та реалізації місцевої політики у певній сфері суспільного життя. Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [9] визначає порядок проведення таких

консультацій. Консультації з громадськістю проводяться з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Результати проведення консультацій з громадськістю враховуються органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій його роботі.

Висновки

Сутність і зміст наведених правових актів дозволяють зробити висновок, що сучасна українська правотворча та правозастосовча практика загалом відповідає вимогам, що ставляться до сучасних демократичних держав, створюючи всі необхідні передумови для самостійного вирішення

громадськістю питання участі у прийнятті та реалізації рішень органів місцевого самоврядування.

Разом із тим цілком очевидно є необхідність прийняття законодавчих норм, які забезпечували б процедури взаємозв'язку органів місцевого самоврядування та громадян України в сфері вироблення нової суспільної політики на місцях, яка містить дієві механізми стримувань і противаг, невідвортної відповідальності, а також забезпечує основне право громадянина на інформацію про діяльність владних структур. Вироблення таких норм може бути вагомим кроком на шляху лібералізації та демократизації національного законодавства як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Європейська декларація прав міст. – Режим доступу: <http://www.eu.org.ua/index.php?page=1206>
2. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – Київ: Ваїте, 2016. – 280 с.
3. Ковальчук І. В. Проблеми і перспективи реформи децентралізації в Україні на сучасному етапі / І. В. Ковальчук // *Modern Science Moderni věda*. – 2017. – С. 143-152
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 / Ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17.07.1997 // Офіційний вісник України – 1998 г. – № 13 / № 32. – С. 270
5. Конституція України. – Київ, 1996.
6. Купрій В. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади / В. Купрій, Л. Паливода. – Київ: Макрос, 2011. – 200 с.
7. Меморандум Ради Європи від 05.07.2002 «Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі». – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_209.
8. Карий О. І. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадовців осіб місцевого самоврядування / О. І. Карий, Я. В. Панас // Асоціація міст України. – Київ, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 176 с.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 року № 996 / Офіційний вісник України від 12.11.2010. – 2010 р. – № 84. – Ст. 2945. – С. 36. – Код акта 53292/2010
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» / Офіційний вісник України від 21.11.2008. – 2008 р. – № 86. – Ст. 2889. – С. 100. – Код акта 44890/2008.
11. Про асоціації органів місцевого самоврядування: Закон України від 01.01.2016 № 1275-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 38. – Ст. 534
12. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – Ст. 91
14. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-19 // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – Ст. 90
15. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170
16. Про місцеві вибори: Закон України від 19.03.2017 № 595-19 // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 37-38. – Ст. 366
17. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 1 грудня 1998 року № 281-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 1. – Ст. 2
18. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 06.12.2012 № 2625-14 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254
19. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування: Закон України від 02.09.2014 № 1664-18 // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 43. – Ст. 2033
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 11.10.2017 № 2493-14 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175

21. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 34. – Ст. 1167
22. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 16.04.2017 № 93-15 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290
23. Резолюція від 04.10.2010 № 1755 (2010). Парламентської Асамблеї Ради Європи Функціонування демократичних інституцій в Україні). – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a19.
24. Рекомендації Ради Європи 10.10.2007 «Рекомендація CM/Rec (2007). 14 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам (Щодо створення та діяльності неурядових організацій)». – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_937.
25. Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26 лютого 2016 року №68 / Офіційний вісник Президента України від 03.03.2016. – 2016 р. – № 7. – Ст. 162. – С. 32.
26. Халецький А. В. Зв'язки органів державної влади з громадськістю: інформаційна взаємодія / А. В. Халецький // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 12.

REFERENCES

1. *Yevropeys'ka deklaratsiya prav mist [European Declaration of the Rights of Cities]*. (n.d.). eru.org.ua. Retrieved from <http://www.eru.org.ua/index.php?page=1206> [in Ukrainian].
2. *Isnuyuchi mekhanizmy spivpratsi orhaniv derzhavnoyi vlady z orhanizatsiyamy hromadyans'koho suspil'stva v konteksti realizatsiyi Natsional'noyi stratehiyi spryannya rozvytku hromadyans'koho suspil'stva v Ukrayini 2016–2020 [Existing mechanisms of cooperation between public authorities and civil society organizations in the context of the implementation of the National Strategy for Promoting Civil Society in Ukraine 2016–2020]*. (2016). Kyiv: Vaite [in Ukrainian].
3. Koval'chuk, I.V. (2017). Problemy u perspektyvy reformy detsentralyzatsiyi v Ukrayine na srovoemnom etape [Problems and Prospects for the Reform of Decentralization in Ukraine at the Modern Stage]. *Modern Science*, 1, 143-152 [in Ukrainian].
4. Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 04.11.1950/ Ratyfikovana Zakonom Ukrayiny «Pro ratyfikatsiyu Konventsiyi pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod 1950 roku, Pershoho protokolu ta protokoliv N 2, 4, 7 ta 11 do Konventsiyi vid 17.07.1997 [Law of Ukraine on the ratification of the 1950 convention on the protection of human rights and fundamental freedoms, first protocol and protocols № 2, 4, 7 and 11 to the Convention (1997, July 17)]. *Official bulletin of Ukraine*, 13, 270 [in Ukrainian].
5. *Konstytutsiya Ukrayiny [The Constitution of Ukraine]*. (1996). Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].
6. Kupriy, V., & Palyvoda, L. (2011). *Hromads'ka ekspertyza ta hromads'kyy monitorynh diyal'nosti orhaniv vlady [Public examination and public monitoring of the activity of the authorities]*. Kyiv: Makros [in Ukrainian].
7. *Memorandum Rady Yevropy Fundamental'ni pryntsypy shchodo statusu neuryadovykh orhanizatsiy v Yevropi (2002, July 05) [Memorandum of the Council of Europe Fundamental Principles on the Status of Non-Governmental Organizations in Europe]* zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_209 [in Ukrainian].
8. Karyy O.I., & Panas Y.V. (2015) *Mistsevi initsiatyvy ta zaluchennya hromads'kosti do zdziysnennya mistsevoho samovryaduvannya. Navchal'nyy posibnyk dlya posadovykh osib mistsevoho samovryaduvannya [Local initiatives and involvement of the public in the implementation of local self-government. A manual for local self-government officials]*. – Kyiv: LLC «ENTERPRISE» VI YEN» [in Ukrainian].
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny Pro zabezpechennya uchasti hromads'kosti u formuvanni ta realizatsiyi derzhavnoyi polityky pryiniata 3 lystopada 2010 roku № 996 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on ensuring public participation in the formation and implementation of state policy №996]. (2010). *Oftisynnyy visnyk Ukrayiny*, 84, 2945 [in Ukrainian].
10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny Pro zatverdzhennya Poryadku spryannya provedennyu hromads'koyi ekspertyzy diyal'nosti orhaniv vykonavchoyi vlady pryiniata 5 lystopada 2008 r. № 976 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of the procedure for facilitating the public examination of activities of executive bodies] № 86 (2008). *Official Bulletin of Ukraine*, 100, 2889 [in Ukrainian].
11. Zakon Ukrayiny Pro asotsiatsiyi orhaniv mistsevoho samovryaduvannya pryiniaty 01 cih. 2016 № 1275-17 [Law of Ukraine on the association of local self-government bodies] № 1275-17. (2003). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 38, 534 [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrayiny Pro hromads'ki ob'jednannya pryynyaty 22 bereznya 2012 № 4572-17 [Law of Ukraine on the public associations] № 4572-17. (2012, March 22). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1,1 [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrayiny Pro dobrovil'ne obyednannya terytorial'nykh hromad pryynyaty 5 lyutoho 2015 roku № 157-VIII [Law of Ukraine on the voluntary association of territorial communities] № 157-VIII. (2015, February 5). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 13, 91 [in Ukrainian].
14. Zakon Ukrayiny Pro zasady derzhavnoyi rehional'noyi polityky pryynyaty 5 lyutoho 2015 № 156-19 [Law of Ukraine on the principles of state regional policy] №156-19 (2015, February 5). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 13, 90 [in Ukrainian].
15. Zakon Ukrayiny Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini pryynyaty 21 travnya 1997 roku № 280/97-VR [Law of Ukraine on the local self-government in Ukraine] № 280/97-VR (1997, May 21). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 24, 170 [in Ukrainian].
16. Zakon Ukrayiny Pro mistsevi vybory pryynyaty 19 bereznya 2017 № 595-19 [Law of Ukraine on the local elections] № 595-19 (2012). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 37-38, 366 [in Ukrainian].
17. Zakon Ukrayiny Pro molodizhni ta dytyachi hromads'ki orhanizatsiyi pryynyaty 1 hrudnya 1998 roku № 281-XIV [Law of Ukraine on the youth and children's public organizations] № 281-XIV (1998). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1, 2 [in Ukrainian].
18. Zakon Ukrayiny Pro orhany samoorganizatsiyi naselennya pryynyaty 06.12.2012 № 2625-14 [Law of Ukraine on the bodies of self-organization of the population] № 2625-14 (2012). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 48, 254 [in Ukrainian].
19. Zakon Ukrayiny Pro ratyfikatsiyu Dodatkovoho protokolu do Yevropeys'koyi khartyi mistsevoho samovryaduvannya pro pravo uchasti u spravakh orhanu mistsevoho samovryaduvannya pryynyaty 02 veresnya 2014 №1664-18 [Law of Ukraine on the ratification of the additional protocol to the european charter of local self-government on the right to participate in the affairs of a local self-government body] №1664-18 (2014). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 43, 2033 [in Ukrainian].

20. Zakon Ukrainy Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovryaduvannya pryynyaty 11 zhovtnya 2017 № 2493-14 [Law of Ukraine on the service in local self-government bodies] № 2493-14 (2017). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 33, 175 [in Ukrainian].
21. Zakon Ukrainy Pro spivrobotnytstvo terytorial'nykh hromad: pryynyaty 17 chervnya 2014 № 1508-VII [Law of Ukraine on the cooperation of territorial communities] № 1508-VII (2014). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 34, 1167 [in Ukrainian].
22. Zakon Ukrainy Pro status deputativ mistsevykh rad pryynyaty 16 kvitnya 2017 №93-15 [Law of Ukraine on the status of deputies of local councils] №93-15 (2017). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 40, 290 [in Ukrainian].
23. *Rezolyutsiya vid 04 zhovtnya 2010 №1755 (2010) Parlament•s'koyi Asambleyi Rady Yevropy Funktsionuvannya demokratychnykh instytutiv v Ukraini [Resolution of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on the functioning of democratic institutions in Ukraine] №1755 (2010)* zakon5.rada.gov.ua Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a19 [in Ukrainian].
24. *Rekomendatsiyi Rady Yevropy 10 zhovtnya 2007 Rekomendatsiya CM/Rec (2007) 14 Komitetu ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam Shchodo stvorennya ta diyal'nosti neuryadovykh orhanizatsiy [Recommendations of the Council of Europe of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states (On the Establishment and Activities of Non-Governmental Organizations)] № 14 (2007)* zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_937 [in Ukrainian].
25. Ukaz Prezidenta Ukrainy Pro pryannya rozvytku hromadyans'koho suspil'stva v Ukraini pryynyaty 26 lyutoho 2016 roku № 68 [Decree of the President of Ukraine on the promoting the development of civil society in Ukraine] № 68 (2016). *Official bulletin of the President of Ukraine*, 7, 162 [in Ukrainian].
26. Khalets'kyi, A.V. (2012). Zv'yazky orhaniv derzhavnoyi vlady z hromads'kisty: informatsiyna vzayemodiya [Communications between public authorities and the public: information interaction]. *Public Administration: Improvement and Development*, 12, 10-20 [in Ukrainian].

Турій Олег Володимирович

Аспірант

Національна академія державного управління при
Президентіві України
03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Email: ot1323@ukr.net

Turii Oleh

Post-graduate student

National Academy of Public Administration under
the President of Ukraine
20, Antona Tsedika st., 03057 Kyiv, Ukraine

Цитування: Турій О. В. Правові аспекти взаємодії громадських організацій з органами місцевого самоврядування / О. В. Турій // Аспекти публічного управління. – 2018. – Т. 6. – № 8. – С. 15-23.

Citation: Turii, O. V. (2018). Pravovi aspekty vzaiemodii hromadskykh orhanizatsii z orhanamy mistsevoho samovriaduvannya [Legal aspects of interaction of public organizations with local self-government bodies]. *Public administration aspects*, 6 (8), 15-23.

Стаття надійшла / Article arrived: 30.07.2018

Схвалено до друку / Accepted: 15.08.2018